

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР

по 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език – фонетика и графика),

обявен в „Държавен вестник”, брой 83 от 17.10.2017 г.

Кандидат по конкурса: доцент д-р Татяна Игоревна Алексиева

Рецензент: професор д-р Лиляна Михайлова Цонева, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” (пенсионер), член на научно жури, определено от Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” със заповед № РД 38-750 от 13.12.2017 г.

1. Данни за конкурса

Конкурсът за академичната длъжност „професор” по 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език – фонетика и графика), е обявен за нуждите на Катедра „Руски език”, Факултет по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски”.

Единствен кандидат в конкурса е **доцент д-р Татяна Игоревна Алексиева**.

Конкурсната процедура е спазена – всички представени от кандидата документи отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

2. Професионално развитие на кандидата

Т. Алексиева е започнала работата си като преподавател в Първа катедра по руски език (през 1987 г. като редовен асистент, преди това като хоноруван преподавател), където работи и до днес.

Т. Алексиева е **доктор по филология от 1995 г.**, след обучение в задочна аспирантура в Катедрата по обща и приложна лингвистика в Московския държавен университет „М.В. Ломоносов” под ръководството на известния учен проф. Л.В. Златоустова.

Избрана е за **доцент по фонетика на съвременния руски език през 2005 г.** с хабилитационен труд на тема „Структура и прозодична характеристика на фонетичната дума в руската и българската подготвена и спонтанна реч” (публикуван като монография на руски език през 2004 г.).

3. Научно-изследователска, научно-приложна и преподавателска работа

3.1. Научна работа

Научните интереси на Т. Алексиева са в областта съвременния руски език и съпоставянето му с българския език (фонетика и фонология, графика, устен дискурс), както и в областта на методиката на чуждоезиковото обучение.

Общият списък на научните публикации на Т. Алексиева включва **45 заглавия** (2 монографии, статии, студии, доклади от конференции). Отделно се дават хроники и обзори, учебници и учебни помагала (общо 17), речници и други публикации.

Част от тези публикации са вече оценявани за предишния конкурс, но въпреки това ще отбележа, че те дават ясна представа за постиженията на Т. Алексиева като изследовател.

За **настоящия конкурс** Т. Алексиева представя **16 научни публикации** (1 монография и 15 статии, разпределени тематично в две групи).

Хабилитационен труд е **монографията „Явление хезитации в руском спонтанном дискурсе”** (София, изд. „Парадигма”, 2017, 232 стр.), обсъдена на разширено заседание на катедрата на 07.09.2017 г.

Монографията може да се определи като приносна за българската наука – това е едно интердисциплинарно изследване, включващо елементи от експерименталната фонетика, анализа на дискурса, когнитивната лингвистика, прагматиката, стилистиката.

Напълно оправданият интерес към устния неподготвен дискурс насочва авторката към все още недостатъчно пълно описаното явление **хезитация**.

Теоретичната част аргументирано представя основните понятия в работата, в това число някои понятия, тълкувани нееднозначно в съвременната наука, каквото е понятието *дискурс*.

Особен интерес представлява представеният в трета глава анализ на богат езиков материал, събран и класифициран от авторката, който позволява да се направят важни изводи за хезитацията като явление (за маркерите и тяхната комбинаторика, за мястото и функцията на маркерите и т. н.).

Не мога да не отбележа богатата библиографска осведоменост на авторката – списъкът на използваната литература включва около 240 заглавия на теоретични трудове на руски, български и английски език.

Ще добавя и това, че монографията, съответстваща изцяло на строгите норми на научния стил, се чете леко и може да представлява интерес и за по-широк кръг адресати.

Част от статиите в раздела **„Фонетика”** представят фрагменти от темата за хезитацията в научни сборници и списания.

Останалите статии в раздела разглеждат други актуални въпроси – спецификата на звучащия рекламен текст, фонетичната дума, акцентно-ритмичните единици и др. Работите, анализиращи материал от руски и български език, са приноси и за съпоставителната фонетика.

Много високо оценявам статиите на Т. Алексиева от раздела **„Графика”**, макар че това обозначение на раздела е твърде условно заради неизбежния интердисциплинарен характер на изследването на интернет комуникацията. В тях се анализира впечатляващ с обема и разнообразието си „свеж” материал от Рунет.

Статиите имат безспорно принос за българската наука характер, тъй като се свързват с интереса на лингвистите към писмената комуникация, в която днес се активизират различни графо-орфографични игри като израз на „клиповото мислене“ на съвременния човек.

Т. Алексиева изследва обиграването на различни комбинации на две графични системи (кирилица и латиница), както и на графиката с елементи от други знакови системи и с параграфемни средства. Това ѝ позволява да докаже, че графичните игри са ярка характеристика не само на съвременните медийни текстове, но и на форумите, блоговете, чатовете, където субектът на речта се стреми да привлече вниманието с нещо ярко и оригинално.

В статиите, посветени на **методиката на преподаването на руски език като чужд**, се обръща специално внимание на музиката и песните като дидактично средство, важно за мотивацията на изучаващите руски език в чуждоезиковата среда.

Теоретичните постановки в тези статии намират приложение в **Мултимедийния учебен курс „Учете руски език с песни“**, едно изключително интересно и ценно учебно помагало.

Оценявайки високо качеството на научните трудове на Т. Алексиева, ще си позволя да направя следната препоръка: не само авторът, но и българската русистика само биха спечелили от публикуването им в чуждестранни издания и от представянето на научните наблюдения в тях пред по-широка аудитория.

Т. Алексиева е автор и съавтор на **13 учебника и учебни помагала**. Сред тях са **4 учебника за студенти** по различни дисциплини от теоретичния и практическия курс. Много висока оценка заслужават учебниците за **ученици от V до XII клас**, тъй като създаването на такива учебници, при това в съавторство, е една много сложна работа, свързана с трудности от различен характер.

Т. Алексиева работи и като лексикограф. През периода, който анализираме, тя е съавтор и редактор на **5 речника**, някои от тях издадени в Москва.

Т. Алексиева е и автор на **2 превода** на лексикографски издания.

3.2. Редакторска работа

Т. Алексиева е **научен редактор и съставител** на 3 сборника с доклади от международни конференции, както и редактор на 1 монография и 6 учебника и учебни помагала, издадени в България и Русия.

3.3. Преподавателска работа

Т. Алексиева има разностранна преподавателска дейност в Катедра „Руски език“, където работи повече от 30 години.

Тя води задължителни и избираеми лекционни курсове и практически занятия в **бакалавърските програми** (Съвременен руски език – фонетика и фонология; Съвременен руски език – приложни аспекти; Звуковата езикова система в светлината на фонологичните теории; Практически руски език; Устен превод) и в **магистърските**

програми (Език. Култура. Превод; Съвременен руски език; Съпоставителна лингвистика – фонетика; Рекламен дискурс и превод).

Т. Алексиева е автор и на няколко учебни програми, както и на материали за приемните изпити по руски език в СУ.

Била е научен ръководител на 7 успешно защитени магистърски тези.

3.4. Експертна работа

Т. Алексиева многократно е била член и председател на научни журита по различни процедури.

От много години Т. Алексиева е член на Националните комисии за организиране и провеждане на ученически олимпиади и национални състезания по руски език.

От 2009 г. Т. Алексиева работи като експерт към МОН в оценяването на материалите от матурата по руски език в средните училища.

Престижно за Т. Алексиева и за българската русистика е участието ѝ като представител на България в Съвета по допълнителна образователна програма „Руски език като чужд” към Санкт-Петербургския университет.

3.5. Работа по проекти

Т. Алексиева много активно работи като координатор, съавтор и ръководител по **национални и международни проекти** обявени и финансирани от различни институции (Руски мир, Столична библиотека, Европейския съюз и др.).

3.6. Награди и отличия

Т. Алексиева е носител на напълно заслужени престижни награди – медал “А.С. Пушкин”, награда „Златна муза”, почетен знак на Россътрудничество „За дружба и сътрудничество”.

4. Заключение

Трудовете на доц. Т. Алексиева са свидетелство за нейния изследователски интерес не само към фонетиката – основната научна област, на която тя се е посветила, но и към други научни теми, свързани с актуални езикови явления.

Интересната и новаторска монография „Явление хезитации в руском спонтанном дискурсе”, статиите в сборници и научни списания, многобройните речници, както и учебниците по руски език за различни нива, са доказателство за това, че доц. Т. Алексиева е продуктивен и авторитетен учен, познат и ценен сред широк кръг изследователи, учители, студенти и ученици.

Доказателство за научните приноси в трудовете на Т. Алексиева са и цитиранията на нейните трудове, представени в авторския списък и в уверението от Университетска библиотека „Св. Климент Охридски”.

Научните проекти, в които доц. Т. Алексиева участва, са още един показател както за нейния авторитет, така и за нейната ангажираност с работа извън университетските аудитории.

Признание за сериозния принос на доц. Т. Алексиева в русистиката и славистиката са престижните награди, с които е удостоена.

Ще си позволя да добавя и моите лични впечатления от доц. Т. Алексиева – за мен тя е ерудиран и търсещ новото и актуалното филолог, успешен и отдаден на работата си ръководител на катедрата, отзивчив и коректен човек.

Всичко това ми дава пълното основание да гласувам за присъждането на научната длъжност ПРОФЕСОР по т. 2.1. Филология (Славянски езици. Съвременен руски език – фонетика и графика) на доцент д-р Татяна Игоревна Алексиева.

гр. Велико Търново
01.03.2018 г.

Професор д-р Лиляна ЦОНЕВА